

Dosarul nr. 3ra-1065/23
2-23146362-01-3ra-30102023

prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani – S. Godorogea
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – S. Grumeza, E. Grumeza, N. Chircu

D E C I Z I E

01 noiembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând recursul depus de Lorentii Lisevici și reprezentantul acestuia, avocata Angela Procopciuc,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Lorentii Lisevici împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 și Consiliului electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, terți Vitalie Țîței și Autoritatea Națională de Integritate, cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a casat integral hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care s-a respins acțiunea depusă de Lorentii Lisevici, ca fiind neîntemeiată,

c o n s t a t ă :

La 15 octombrie 2023, Lorentii Lisevici și reprezentantul acestuia, avocata Angela Procopciuc, a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 (în continuare CECE Rîșcani nr. 27) și Consiliului electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18 (în continuare CECE Pociumbăuți nr. 27/18), terți Vitalie Țîței și Autoritatea Națională de Integritate, cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin hotărârea nr. 7 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18, Lorentii Lisevici a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-nul Rîșcani, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” (PSRM).

Prin hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18 Vitalie Țîței a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-nul Rîșcani, desemnat de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” (PAS).

Manifestându-și dezacordul cu hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18, Lorentii Lisevici și reprezentantul acestuia, avocata

Angela Procopciuc, au depus cerere prealabilă în baza art. 91-97 din Codul electoral.

Prin hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023 a CECE Rîșcani nr. 27, notificată electronic la 13 octombrie 2023, a fost respinsă integral contestația depusă de Lorentii Lisevici și reprezentantul acestuia, avocata Angela Procopciuc, împotriva hotărârii nr. 13 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18.

În opinia reclamantului, hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18 și hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023 a CECE Rîșcani nr. 27 la cererea prealabilă sunt ilegale și pasibile anulării, or, în sensul art. 15 din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325/2022, dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod. Articolul 16 din Codul electoral stipulează la alin. (2) lit. d) că, nu pot fi alese persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă.

Reclamantul a menționat că, în privința lui Vitalie Țîței există circumstanțe ce împiedică exercitarea dreptului său de a fi ales, or, prin Actul de constatare nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 emis de Autoritatea Națională de Integritate (ANI) s-a stabilit că Vitalie Țîței, primar al s. Pociumbeni, r-nul Rîșcani, a admis conflicte de interese în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nesoluționând conflictul de interese în termenul prevăzut de lege în mai multe cazuri descrise în perioada anilor 2017. La fel, prin Actul de constatare a fost sesizat Oficiul teritorial Bălți al Cancelariei de Stat privind revocarea lui Vitalie Țîței din funcția de primar al s. Pociumbeni, r-nul Rîșcani și s-a dispus decăderea lui din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe termen de 3 ani de la încetarea mandatului cu înregistrarea acestuia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică și demnitate publică.

Prin hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost anulat Actul de constatare nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Vitalie Țîței.

Prin decizia din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost casată hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a respins acțiunea lui Vitalie Țîței împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea Actului de constatare nr. 138/18 din 13 decembrie 2019, ca fiind neîntemeiată.

Prin încheierea din 15 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție a fost declarat inadmisibil recursul lui Vitalie Țîței împotriva deciziei din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

În opinia reclamantului, existența Actului de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 emis în privința lui Vitalie Țîței, care a fost menținut prin decizia din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, denotă ilegalitatea înregistrării acestuia, prin hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18, în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-nul Rîșcani, desemnat de PAS, fapt ce atrage după sine nulitatea absolută a hotărârea autorității publice electorale.

La fel, reclamantul a considerat că CECE nr. 27 a încălcat și cerințele art. 68 alin. (11) din Codul electoral, care stabilește că în cazul existenței restricțiilor

prevăzute la alin. (1) lit. f), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție va refuza înregistrarea acestuia.

Lorentii Lisevici a notat că, înregistrarea candidatului Vitalie Țîței la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-nul Rîșcani, în condițiile existenței restricțiilor impuse prin Actul de constatare al ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019, îi lezează drepturile ca contra-candidat la o concurență egală, echitabilă și justificată. Or, Vitalie Țîței putea să-și realizeze dreptul de a fi ales doar în condițiile Codului electoral.

Reclamantul a apreciat ca fiind eronate și lipsite de suport concluziile CECE Rîșcani nr. 27, expuse în hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023, prin care a fost respinsă cererea prealabilă, precum că pe rolul Curții de Apel Bălți se află spre examinare cauza civilă intentată la acțiunea ANI împotriva lui Vitalie Țîței cu privire la încetarea mandatului de primar, însă, asupra acestui litigiu nu există o hotărâre definitivă pronunțată. Or, scrisoare CEC nr. 04/7532 din 03 octombrie 2023, nu poate fi reținută de către CECE Rîșcani nr. 27 la baza soluției de respingere a cererii prealabile, fără a fi apreciate la justa valoare probele depuse de petiționarul Lorentii Lisevici și reprezentantul său.

Reclamantul a indicat că, autoritatea publică a reținut doar afirmațiile lui Vitalie Țîței, fapt prin ce a încălcat cerințele prevăzute de art. 85 din Codul administrativ, deoarece nu a stabilit din oficiu aspectele de fapt ale cazului care fac obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților. Autoritatea publică nu numai că nu a executat nici o investigație necesară, ori faptele au fost probate fondat de către petiționar și avocatul său, nefiind înaintate obiecții; iar în cazul proceduri electorale care are caracter de urgență, întemeiate pe interesul public, faptele invocate de parte și necombătute nici de oponenti, nici de CECE Rîșcani la soluționarea cererii prealabile stabilite și în mod evident nu sunt contestabile. Probele prezentate de petiționarului Lorentii Lisevici și avocatul său nu numai că nu au fost luate în considerare, dar nu a fost executată nici o investigație prin care să le combată. Indicând asupra faptelor și probelor, care le sunt cunoscute apărării și lui Lorentii Lisevici, prezentând documentele pe care le deține, aceștia nu sunt obligați să prezinte acte sau alte înscrisuri, deși au fost prezentate și autentificate de avocat, autoritatea publică totuși nu a clarificat faptul prin adresarea unei solicitări către altă autoritate publică pentru a verifica justetea lor, dar nici nu le-a infirmat.

La fel, în opinia reclamantului, încălcând cerințele prevăzute la art. 91 din Codul administrativ, autoritatea publică a decis conform convingerii sale libere respingerea contestației pe care a considerat-o existentă, dar neluând în considerare întreaga procedură administrativă, inclusiv toate probele, nu a ținut cont de toate faptele care au importantă pentru caz, inclusiv cele favorabile petiționarului. Explicațiile și probele prezentate de către petiționar nu au fost apreciate corespunzător de către autoritatea publică, fapt ce egalează cu o lipsă de ascultare, indiferență totală față de opiniile și probele incontestabile ale petiționarului, fiind puse la baza hotărârii doar explicațiile terțului și scrisoarea sa de referință, nefiind verificată în Registrul de stat al interdicțiilor ANI, care confirmă contrariul celor constatate de autoritatea publică.

Reclamantul Lorentii Lisevici a solicitat anularea hotărârii nr. 13 din 06 octombrie 2023 a Consiliului Electoral al circumscripției electorale Pociumbăuți nr. 27/18 prin care a fost înregistrat Vitalie Țîței în calitate de candidat la funcția

de primar al s. Pociumbăuți, r-l Rîșcani, desemnat de PAS; anularea hotărârii nr. 152 din 12 octombrie 2023 a Consiliului Electoral al circumscripției electorale Rîșcani nr. 27 privind respingerea cererii prealabile a lui Lorentii Lisevici și a avocatei Angela Procopciuc; obligarea Consiliul Electoral al circumscripției electorale Pociumbăuți nr. 27/18 să emită hotărâre de respingere a cererii lui Vitalie Țîței de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-l Rîșcani.

Prin hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de Lorentii Lisevici împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 și Consiliului electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, terți Vitalie Țîței și Autoritatea Națională de Integritate, cu privire la contestarea actului administrativ.

S-a anulat hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, prin care a fost înregistrat Vitalie Țîței în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, desemnat de PAS.

S-a anulat hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 privind respingerea cererii prealabile a lui Lorentii Lisevici și avocatei Angela Procopciuc.

S-a obligat Consiliul electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18 să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Vitalie Țîței de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani (f.d. 91, 93-101 recto-verso).

La 21 octombrie 2023 și 23 octombrie 2023, cu respectarea termenului prevăzut la art. 95 alin. (1) și alin. (8) din Codul electoral nr. 325/2022 (în vigoare de la 01 ianuarie 2023), Vitalie Țîței și Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 au declarat apel împotriva hotărârii din 20 octombrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, prin care au solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care să fie respinsă acțiunea depusă de Lorentii Lisevici.

Prin decizia din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a casat integral hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care s-a respins acțiunea depusă de Lorentii Lisevici, ca fiind neîntemeiată (f.d. 165, 166-180 recto-verso).

La 30 octombrie 2023, Lorentii Lisevici și reprezentantul acestuia, avocata Angela Procopciuc, au depus recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, care a fost completat prin cererea din 31 octombrie 2023, prin care au solicitat casarea hotărârii recurate și menținerea hotărârii din 20 octombrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani (f.d. 197-206).

În motivarea recursului au reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în referința depusă pe marginea cererilor de apel, considerând decizia instanței de apel ca fiind neîntemeiată și arbitrară, ce se fundamentează pe aprecierea eronată și arbitrară a probelor, precum și interpretarea și aplicarea greșită a normelor de drept material.

În opinia recurentului și a reprezentantului acestuia, instanța de apel greșit și-a întemeiat concluziile pe faptul că, restricțiile stipulate în art. 68 alin. (1) lit. f)

și alin. (11) din Codul electoral nu sunt aplicabile în cazul concurentului electoral Vitalie Țîței, deoarece acesta nu este inclus în Registrul public al interdicțiilor de a ocupa funcții publice, iar hotărîrea judecătorească prin care i-a fost revocat mandatul de primar al s. Pociumbăuți, r-nul Rîșcani, nu a intrat în vigoare, fiind contestată la Curtea de Apel Bălți, circumstanțe ce denotă că Vitalie Țîței poate candida la funcția de primar.

Până la examinarea recursului, intimații și intervenienții accesorii nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

Articolul 245 din Codul administrativ prevede că, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărîrii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (în vigoare de la 01 ianuarie 2023), în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărîrea.

Alineatul 8 al aceluiași articol stipulează că, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost pronunțat public la 27 octombrie 2023 (f.d. 165). Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „cristina.svaracevschi@justice.md”, dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost notificată participanților la proces în mod electronic la 27 octombrie 2023, ora 17:03 (f.d. 181), iar decizia motivată la 28 octombrie 2023, ora 16:43 (f.d. 182).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs motivată a fost depusă la 30 octombrie 2023, iar suplimentul la recurs la 31 octombrie 2023.

Conform art. 101 alin. (6) din Codul electoral nr. 325/2022 (în vigoare de la 01 ianuarie 2023), instanțele judecătorești adoptă și pronunță hotărîri și decizii, precum și emit încheieri în conformitate cu prevederile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

În corespundere cu art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul înaintat de Lorentii Lisevici și

reprezentantul acestuia, avocata Angela Procopciuc, împotriva deciziei din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți este admisibil și urmează a fi examinat în continuare într-un complet din 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Potrivit art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245¹ din Codul administrativ, (1) recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Prin prisma art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova nr.1108 din 04 iulie 2023 s-a stabilit data de 05 noiembrie 2023 pentru desfășurarea alegerilor locale generale.

La 06 octombrie 2023, CECE Pociumbăuți nr. 27/18 a emis hotărârea nr. 7 cu privire la înregistrarea lui Lorentii Lisevici în calitate de candidat la funcția de primar din partea PSRM pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (f.d. 15).

La fel, prin hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023, CECE Pociumbăuți nr. 27/18 l-a înregistrat pe Vitalie Țiței în calitate de candidat la funcția de primar din partea PAS pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (f.d. 16).

La 09 octombrie 2023, Lorentii Lisevici a depus la CECE Rîșcani nr. 27 contestație, prin care a solicitat anularea hotărârii nr. 13 din 06 octombrie 2023

emisă de CECE Pociumbăuți nr. 27/18 privind înregistrarea lui Vitalie Țiței în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, desemnat de partidul politic PAS, invocând că Vitalie Țiței a făcut o declarație falsă pe propria răspundere că dânsul nu cade sub incidența restricțiilor stabilite în art. 16 alin. (2) lit. c) și d) din Codul electoral și că în privința sa nu sunt Acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate (f.d. 53-58).

Prin hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023 a CECE Rîșcani nr. 27 „privind examinarea cererii prelabile (contestație) privind revizuirea hotărârii CECE Pociumbăuți nr. 27/18 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Vitalie Țiței” s-a respins integral contestația (cererea prelabilă) din 09 octombrie 2023 depusă de Lorentii Lisevici, candidat electoral la funcția de primar din partea PSRM (f.d. 26).

La 15 octombrie 2023, Lorentii Lisevici a înaintat acțiune în instanța de contencios administrativ împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 și Consiliului electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, terți Vitalie Țiței și Autoritatea Națională de Integritate, solicitând anularea hotărârii nr. 13 din 06 octombrie 2023 a Consiliului Electoral al circumscripției electorale Pociumbăuți nr. 27/18 prin care a fost înregistrat Vitalie Țiței în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-l Rîșcani, desemnat de PAS; anularea hotărârii nr. 152 din 12 octombrie 2023 a Consiliului Electoral al circumscripției electorale Rîșcani nr. 27 privind respingerea cererii prelabile a lui Lorentii Lisevici și a avocatei Angela Procopciuc; obligarea Consiliul Electoral al circumscripției electorale Pociumbăuți nr. 27/18 să emită hotărâre de respingere a cererii lui Vitalie Țiței de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, r-l Rîșcani.

Fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 20 octombrie 2023, a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de Lorentii Lisevici; a anulat hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, prin care a fost înregistrat Vitalie Țiței în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, desemnat de PAS; a anulat hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 privind respingerea cererii prelabile a lui Lorentii Lisevici și avocatei Angela Procopciuc; a obligat Consiliul electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18 să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Vitalie Țiței de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani (f.d. 91, 93-101 recto-verso).

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Bălți, prin decizia din 27 octombrie 2023, a casat integral hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani și a emis o decizie nouă, prin care a respins acțiunea depusă de Lorentii Lisevici, ca fiind neîntemeiată (f.d. 165, 166-180 recto-verso).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți și al hotărârii din 20 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, instanța de recurs constată că instanța de apel a interpretat eronat legea.

Articolul 245¹ din Codul administrativ prevede la alin. (1) lit. a) că recursul este admis dacă interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Conform art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de îndeplinire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

În conformitate cu art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Potrivit art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

În corespundere cu art. 39 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

La fel, Codul electoral stipulează la art. 91 alin. (3) că, în sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

Prin prisma art. 93 din Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sânt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Articolul 38 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova garantează cetățenilor Republicii Moldova dreptul de a fi ales, în condițiile legii.

Deopotrivă, și legea specială – Codul electoral stipulează statuează la art. 15 că, dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

Conform art. 68 alin. (1) din Codul electoral, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție următoarele documente:

a) hotărârea/decizia confirmată prin procesul-verbal sau, după caz, prin extras din procesul-verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic sau al blocului electoral privind desemnarea candidatului (listei de candidați întocmite conform art. 111 și 163);

b) listele de subscripție cu numărul suficient de semnături ale susținătorilor candidatului independent sau ai candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conform art. 113, 139 și 164;

c) datele biografice ale candidatului;

d) declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida la funcția pentru care a fost desemnat;

e) declarația de avere și interese personale pe ultimul an înainte de scrutin, conform modelului aprobat de Comisia Electorală Centrală. Declarația se face publică conform procedurii prevăzute în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală;

f) declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:

– nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c)-f);

– în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise;

g) certificatul de sănătate al candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, eliberat de instituția medicală la care acesta se află în evidență;

h) declarația candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova sau pentru funcția de primar privind suspendarea, pe durata mandatului, a funcțiilor incompatibile cu funcția de Președinte al Republicii Moldova sau de primar, în cazul în care persoana este aleasă și validată;

i) declarația despre suspendarea din funcția deținută, din momentul începerii campaniei electorale – pentru persoanele care cad sub incidența art. 16 alin. (3);

j) copia de pe diploma de studii, în cazul candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și cea de primar;

k) după caz, simbolul electoral în variantă electronică și pe suport de hârtie;

l) copia de pe actul de identitate al candidatului.

În acest sens, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, la 29 septembrie 2023, Vitalie Țîței a depus cererea de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar în s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, la care a anexat documentele cerute de Codul electoral, inclusiv declarația pe proprie răspundere privind lipsa interdicțiilor (f.d. 60).

Potrivit art. 161 alin. (2) din Codul electoral, au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr. 152/2014.

În corespundere cu art. 162 din Codul electoral, desemnarea și înregistrarea candidaților se fac în condițiile capitolului VII, care se aplică în mod corespunzător.

Conform art. 68 alin. (5) din Codul electoral, în termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin. (1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. Hotărârile adoptate de

organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, la înregistrarea lui Vitalie Țiței în calitate de candidat la funcția de primar în s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, din partea PAS pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023, prin hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 a CECE Pociumbăuți nr. 27/18, au fost încălcate prevederile art. 68 alin. (11) din Codul electoral, care statuează expres că în cazul existenței restricțiilor prevăzute la alin. (1) lit. f), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție va refuza înregistrarea acestuia.

Or, prin Actul de constatare ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 s-a stabilit că Vitalie Țiței, primar al s. Pociumbăuți, r-nul Rîșcani, a admis conflicte de interese în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nesoluționând conflictul de interese în termenul prevăzut de lege în mai multe cazuri descrise în perioada anilor 2017.

La fel, prin Actul de constatare ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 s-a dispus sesizarea Oficiului teritorial Bălți al Cancelariei de Stat privind revocarea lui Vitalie Țiței din funcția de primar al s. Pociumbeni, r-nul Rîșcani și s-a dispus decăderea lui din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe termen de 3 ani de la încetarea mandatului cu înregistrarea acestuia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică și demnitate publică (f.d. 18-19 recto-verso).

La 02 ianuarie 2020, Vitalie Țiței a contestat Actul de constatare ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019, în conformitate cu art. 36 alin. (1) din Legea nr. 132/2016

Prin hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost anulat Actul de constatare nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Vitalie Țiței (f.d. 10 recto-verso).

Prin decizia din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost casată hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a respins acțiunea lui Vitalie Țiței împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea Actului de constatare nr. 138/18 din 13 decembrie 2019, ca fiind neîntemeiată (f.d. 21).

Prin încheierea din 15 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție a fost declarat inadmisibil recursul lui Vitalie Țiței împotriva deciziei din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 22 recto-verso).

În această consecvență, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, CECE Rîșcani nr. 27 neîntemeiat a respins contestația (cererea prealabilă) depusă de către Lisevici Lorentii la 09 octombrie 2023, or, ca organ ierarhic superior, CECE Rîșcani nr. 27, trebuia să corecteze eroarea admisă de CECE Pociumbăuți nr. 27/18 prin hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023, prin care Vitalie Țiței eronat și cu încălcarea prevederilor art. 68 alin. (11) din Codul electoral a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar în s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, din partea PAS pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

La capitolul dat, instanța de recurs învederează că, decizia din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, devenită irevocabilă în baza încheierii din 15

iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, prin care s-a respins acțiunea lui Vitalie Țiței împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea Actului de constatare al ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019, se bucură de autoritatea lucrului judecat.

Este relevant că, în sensul principiului *res judicata*, o chestiune nu poate fi repusă în discuție în cazul în care instanțele judecătorești i-au dat deja o apreciere finală. Astfel, puterea lucrului judecat este un element al preeminenței dreptului și constituie o garnație față de inadmisibilitatea rediscutării soluției definitive a oricărui litigiu. Conform legislației procesual civile și de contencios administrativ, puterea lucrului judecat poate fi dobândit printr-o hotărâre judecătorească care produce unele efecte juridice, unul din ele fiind prejudicialitatea, care face imposibilă o altă apreciere într-un alt proces al faptelor și raporturilor juridice care au fost deja stabilite prin hotărâre judecătorească.

În acest sens urmează a fi reiterat faptul că, prin decizia din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, devenită irevocabilă în baza încheierii din 15 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost constatată legalitatea Actului de constatare al ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019, prin care *inter alia* s-a dispus decăderea lui Vitalie Țiței din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe termen de 3 ani de la încetarea mandatului cu înregistrarea acestuia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică și demnitate publică (f.d. 18-19 recto-verso).

Totodată, prin prisma art. 251 din Codul administrativ, Actul de constatare al ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 emis în privința lui Vitalie Țiței a devenit definitiv și executoriu, în temeiul deciziei din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și irevocabilă în baza încheierii din 15 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție.

Astfel, este indubitabil că Vitalie Țiței este decăzut din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe termen de 3 ani de la încetarea mandatului cu înregistrarea acestuia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică și demnitate publică, iar prin prisma principiului *res judicata* și al efectului prejudicialității produs în baza deciziei din 03 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, acest fapt nu poate fi repus în discuție și nu poate fi apreciat altfel.

Prin urmare, se deduce că Vitalie Țiței a introdus date eronate în declarația pe propria răspundere prezentată organului electoral, precum că în privința sa nu sunt emise Acte de constatare ale ANI rămase definitive referitoare la stările de incompatibilitate și că dânsul nu cade sub incidența restricțiilor stabilite în art. 16 alin. (2) lit. c) și d) din Codul electoral.

Din acest considerent, instanța de recurs nu poate accepta poziția organelor electorale, precum că Actul de constatare al ANI nr. 138/18 din 13 decembrie 2019 emis în privința lui Vitalie Țiței nu este definitiv, deoarece nu a fost pus în executare. Or, faptul nepunerii în executare a Actului de constatare nu înlătură și efectele juridice care aceasta le produce.

La aspectul dat sunt pertinente prevederile art. 23 alin. (6) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, care stipulează că subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de

demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. *Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.*

De asemenea, art. 5 alin. (4) lit. a¹) din Legea privind statutul alesului local nr. 768/2000 (în redacția în vigoare la momentul emiterii Actului de constatare al ANI) prevedea că, mandatul primarului încetează înainte de termen în caz de stabilire, prin actul de constatare rămas definitiv, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese.

Corespunzător, prin coroborarea normelor enunțate supra și a prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) din Codul electoral, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că orice persoană, în privința căreia a fost emis un act de constatare rămas definitiv prin care s-a constatat situația nerezolvării unui conflict de interese real și în privința căreia este aplicată o interdicție de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, nu este eligibilă pentru înregistrare în calitate de concurent electoral la funcțiile respective, situație ce se atestă în speța dedusă judecătii.

Astfel, instanța de recurs deduce că poziția organelor electorale nu poate fi reținută, deoarece contravine prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) și alin. (11) din Codul electoral, art. 23 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, precum și art. 5 alin. (4) lit. a¹) din Legea privind statutul alesului local nr. 768/2000 (în redacția în vigoare la momentul emiterii Actului de constatare al ANI).

La fel, instanța de recurs consideră eronate argumentele autorității de integritate, expuse în referința depusă pe marginea cererii de chemare în judecată, precum că pentru aplicarea interdicției de a candida la un nou mandat de primar este nevoie ca persoanei să-i fi fost încetat mandatul anterior – eliberare sau destituire din funcție în condițiile alin. (3)-(5). Iar, în situația în care nu există o astfel de eliberare/destituire din funcția de primar, este imposibilă aplicarea interdicției de a candida la o funcție publică/de demnitate publică potrivit art. 23 alin. (6). Or, poziția autorității de integritate contravine prevederilor legale citate supra și se contrazice cu informația expusă de Autoritatea Națională de Integritate în răspunsul nr. 04/711 din 20 septembrie 2023, potrivit căruia Vitalie Țiței este inclus în lista subiecților declarării în privința cărora a fost aplicată interdicția de a ocupa funcția electorală de primar sau consilier (f.d. 23-25).

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că prima instanță corect a ajuns la concluzia că hotărârea nr. 13 din 06 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, prin care a fost înregistrat Vitalie Țiței în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani, desemnat de PAS și hotărârea nr. 152 din 12 octombrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 privind respingerea cererii prelabile a lui Lorentii Lisevici și avocatei Angela Procopciuc sunt ilegale și urmează a fi anulate, iar Consiliul electoral al circumscripției electorale

de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18 urmează a fi obligat să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Vitalie Țiței de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al s. Pociumbăuți, raionul Rîșcani.

Generalizând ipotezele descrise supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție urmează să caseze integral decizia din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți și să mențină hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani.

Conform art. 95 alin. (1) și (8), art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral nr. 325/2022, în conformitate cu art. 245¹ și art. 248 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul depus de Lorentii Lisevici și reprezentantul acestuia, avocata Angela Procopciuc.

Se casează integral decizia din 27 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți și se menține hotărârea din 20 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Lorentii Lisevici împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Rîșcani nr. 27 și Consiliului electoral al circumscripției electorale de nivelul I Pociumbăuți nr. 27/18, terți Vitalie Țiței și Autoritatea Națională de Integritate, cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Aliona Miron

judecătorii

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni